

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "
Pentru România şi
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N. 266

GAZETA TRANSILVÂNIEI

REDACTIA
ŞI ADMINISTRATIJA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la admini-
straţie. Preţul după tarif
şi învoială.

Manuscrisele nu se în-
napoiesc.

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

Chestiunea română.

Programul naţional.

IV.

Nu-mi pot închipui o societate ori mai bine un partid politic fără un program de muncă. Programul îşi are importanţa sa, poate cea din urmă în ficşarea unei valori efective pentru acel partid. El e vieţea acestuia. El concentrează, apropie, uneşte pe membrii, creiază o unitate de vederi, adună forţele risipite şi exclude elementele cari sunt menite să spargă solidaritatea partidului.

Un program e garanţia de a fi a oricărei societăţi, el singur poate apropia de realitate fraza: Unde-i unul nu-i putere, unde-s doi puterea creşte, care altcum ar rămânea o vorbă de o valoare foarte redusă.

Importanţa programelor a început însă să se afirme mai ales în vremile mai nouă. Fără îndoială ele şi-au găsit ici-colo modele, dar multe s-au plămădit din necesitatea biologică a vremurilor tot mai complicate.

Câtă putere are şi cât de mult se resimte viaţa unei societăţi, fie şi secrete, care lucrează după anumite norme, călăuzită de un anumit program! Chiar şi individul indesine pare cu mult mai espeditiv, mai puternic, activitatea lui se resimte mai bine, când aparţine unei astfel de societăţi.

Cine nu simte în deosebi activitatea într'adevăr prodigioasă a societăţilor secrete din Rusia?

Şi cine nu ştie, că orice întreprindere, fie aceasta cât de îndrăzneală, are mai multe şanse de reuşită, când se execută după un sistem, după un program bine stabilit?

Şi cât de puternic şi liniştit te simţi, când ştii dinainte la cine ai să conţezi, cine e cu tine, cine îţi e prieten şi cine duşman!

De astfel de consideraţii a fost condus fără îndoială şi partidul nostru naţional la 1881, când a făcut programul naţional.

Vedea în el garanţia, că ceea ce se ceruse pe Câmpul libertăţii, pentru ceea ce se luptase atunci şi mai târziu neamul românesc, va putea fi dus mai uşor la îndeplinire prin concentrarea forţelor în cadrele unui program.

Şi forţa aceasta s'a resimţit tot mai mult de atunci.

O resimte în toată plinătatea şi contole Tisza, căci altfel n'ar spune-o pe faţă: „Vreau ca cu buna să-i hotărâsc pe Români să renunţe la programul lor politic şi să se împace fără rezervă cu actualul stat naţional maghiar, unitar (etc. etc.)”

O adâncă revoltă m'a cuprins însă când la o anumită ocazie am auzit pe unul dintre ai noştri spunând, că în drumul nostru n'avem să ne împedecăm de forme. Sub aceste forme înţelegea acest domn programul nostru naţional. În firul poveştii sale acest domn, care escela ca cel mai iscusit şi mai real politician ca să-şi justifice povestea debarcă cu toată hotărârea şi în po-triva maghiarilor, cari au căutat să-şi piardă vremea discutând „forme” stupide.

O netrebnicii de maghiari! Auzi acolo, ei să cuteze să-şi piardă vremea cu... forme. Şi tocmai ei cari... au totul, cari sunt mari şi tari în această ţară... tocmai fiindcă au discutat şi s'au ţinut cu dinţii de atâtea forme, în cari ca să aducem negaţiunea îngrijorării numitu-

lui domn, ameţit că Tisza s'a dat la poveste cu noi, la rezonul ei pozitiv adăugăm, că sunt sinonime cu rostul *de a fi* al Maghiarilor.

Ş'aduc doar bine aminte mulţi încă dintre noi, cum tratau Ungurii cu Viena încă începând deja dela 1864, când din cauza acestor tratative tot mai mult întârzia publicarea legii limbilor şi sancţionarea legii electorale votate de Dieta transilvăneană.

Şi îndeosebi se cunoaşte îndârjirea lor dela sfârşitul anului 1866 şi începutul anului 1867, când nu voiau nici să audă de revizuirea legilor din 1848, revizuire pe care o cerea Coroana. Merită menţiune şi afişele revoluţionare de cari avusesse de sigur cunoştinţă prealabilă guvernul, care atunci ca întotdeauna a fost cel mai sincer propoveditor al koşutismului revoluţionar, cu atât mai vărtos că la o săptămână după această perspectivă de revoluţie, Viena cedă într' toate Maghiarilor, acceptă toate „formele” lor, la cari înuseră cu atâtă încăpăţănare, ba pentru cari erau gata să aranjeze şi o revoluţie. Ba şi Transilvania li se cedă şi fu înscrisă şi ea repede în lege.

Câtă distanţă între aceste tratative şi cele ce se urmează astăzi! Ori pardon e o mică asemănare. Cei cu „formele” sunt aceiaşi, este însă un alt element, care cam seamănă cu Viena dela 1866—67 şi care spre deosebire de aceasta nu cere revizuirea „formelor” altora, ba se grăbeşte să declare că acelea sunt nişte stupidităţi.

Durere nu esagerez. Şi nici nu vizez comitetul naţional, tocmai fiindcă am toată încrederea în el şi ştiu, că nu ne va face neamul de ruşine, dar în treacănt mă simt dator să accentuez o stranie constatare.

Sunt la noi o seamă de oameni, zişi grei, zişi cu multă espedienţă, zişi cu un bogat simţ de realitate, cari găsesc, că noi ceştia cari ne închinăm la „forme”, am pluti prin nori.

Aceşti oameni uită de sinceritatea, de caracterul virgin, de firea blajină şi de extraordinara cinste a poporului Român, de cari calităţi acesta nu s'a putut desbrăca nici în vârtejul luptelor politice. Uită că acestui popor nu i-se pot aplica creeri ovreieşti.

... Şi totuşi ei continuă să sperze că da dacă s'o acimizata Moţul şi cu creeri ovreieşti.

Aceştia sunt oamenii sături, greoi, cari au eşit de mult din lumea într'adevăr reală. Ori sunt luptători osteniţi, minţi şterse cari nu mai au curajul ori înţelegerea ca să înceapă o luptă după un plan oarecare.

Ei nici nu pot aduce alte argumente pentru vederile lor decât un capital de rafinerie esplicabilă, ori o sofisterie goală, cu care însă nu pot convinge pe nimeni, astfel încât ei trebuie să rămână izolaţi şi mor tot astfel fără să fi avut mângăierea, că ar fi putut face barămi într'o singură zi ca soarele să ia calea întoarsă.

Nu ne îndoim, că cei mai buni ai noştri nu se vor lăsa influenţaţi de astfel de aberaţii bolnăvicioase. Ba mai curând credem, că programul nostru naţional va fi apărat cu sfinţenie, ca unul în care e depozitat întreg capitalul de energie al

neamului nostru. Nu abandonat, ci trebuie *întregit* acest program. Nu *mai puţin*, ci suntem în drept să cerem mai mult, ori mai bine să luptăm *pentru totul*, căci doar avem şi noi un ideal, carş nu se poate împlini însă prin renunţări.

Căci renunţare e, când eu nu mai stau pe baza programului meu, ci acceptez chiar şi cu anumite rezerve ceea ce e menit să reducă valoarea acestui program ori chiar să-l desfiinţeze.

Şirurile sunt însă cu mult prea închegate, şi încrederea reciprocă e atât de puternică încât avem credinţa, că spiritul lui *Bărnuf* va eşi învingător.

Nu admit în toate cazurile laşitate ca motiv de sinucidere — la indivizi, dar *un neam*, care se sinucide, o face fără îndoială din laşitate.

Ministrul Costinescu despre noile reforme liberale. D. Emil Costinescu, ministru de finanţe, într'o convorbire acordată unui ziarist strein a făcut următoarele declaraţiuni importante:

Guvernul n'are nevoie să adreseze ţării o proclamaţie. Programul său e cunoscut. Voim să tranşăm chestiunile interne, cari nu pot fi amânate. Numai că prin cuvântul de „expropriere” nu trebuie să se înţeleagă o acţiune de deposedare în accepţiunea largă a cuvântului.

Trebuie să ne-o închipuim astfel cum o înţeleg germanii prin cuvântul „Grundentlastung” (degrevare a răminturilor).

Noi ştim să apreciem valoarea marelui proprietăţi şi nu ne gândim la o deposedare. Însă o tranşare a unei părţi din marea proprietate, muncitorilor trebuie să se facă.

Trebuie ca ţăranul să capete pământ şi domeniile statului nu sânt suficiente.

În interesul ţării e deci necesar, ca marea proprietate să cedeze o parte. Credem însă că un minimum trebuie să rămână întangibil.

Astfel de pildă, nu se va lua nimic din pământul, care nu va trece de 500 hectare.

Amintesc că 50 la sută din pământul ţării aparţine ţăraurilor, adică la 6 milioane de suflete şi alte 50 la sută la 40.000 de persoane.

Statul român e bolnav din cauza acestei disproporţii. *Misiunea noastră este de a aduce o reformă sănătoasă menită să pue capăt mizeriei ţăranului.*

D. Costinescu mai spune că depăgăburile proprietarilor latifundiar se vor urca la 500 milioane lei. Ar fi poate mai indicat să se emită obligaţiuni financiare, cari ar putea întregi pletele engleze, franceze sau germane. Întâi însă trebuie să tranşăm principiul.

O desminţire cam întârziată. Am publicat la timp un pretins interviu al trimisului special al ziarului „Az Est” cu ministrul român la Belgrad, d. Filaliti, în chestia destăinuirilor ziarului maghiar „Pesti Hirlap” despre famosul „tratat” româno-sărb. În acest interviu se atribuiau diploma-tului român unele declaraţiuni importante asupra relaţiilor dintre România şi Austro-Ungaria.

D. Filaliti declară acum în ziarul „Mali Jurnal” din Belgrad, că el n'a dat nici un fel de interviu vreunui ziarist ungar, ci a spus numai că textul unei convenţii militare între România şi Serbia, publicat în „Pesti Hirlap”, e o simplă născocire şi nici nu merită o dezminţire.

In jurul declaraţiunilor d-lui Nica Filipescu.

»Politica imperialistă românească. — Efectul declaraţiunilor la Bucureşti. — Un pretins comunicat al comitetului naţional. — O interpelaţie în cameră Budapesta, 28 Ian. 1914.

Interviurile recente bucureştene şi cu deosebire declaraţiunile fostului ministru de războiu Nica Filipescu, declaraţiuni poate prea fără mânuşi şi cam neobicinuite la bărbaţii de stat, cari de obicei sunt cât se poate de rezervaţi când este vorba de chestiuni mai delicate, au produs mare zarvă şi surprindere în cercurile politice şi presa ungară. Comentariile, cari se fac acestor declaraţiuni, sunt foarte semnificative. Opoziţia maghiară şi organele ei le exploatează cu vârf pentru a scoate din nou la iveală „tradarea” pe care o săvârşeşte contele Tisza stând de vorbă cu reprezentanţii Românilor naţionalişti. Cercurii politice şi organele, cari stau aproape de guvern, caută să şteargă însă impresia nefavorabilă, pe care au făcut-o aceste declaraţiuni, niziindu-se deoparte să arate prin telegrame primite din Bucureşti, că cercurile conducătoare politice din România condamnă declaraţiunile aceste, de altă parte că şi cercurile oficiale ale Românilor din Ungaria au fost nepăsătoare atinse de aceste declaraţiuni.

Oricare ar fi aceste comentarii, fapt cert este, că chestiunea Românilor din Ungaria a primit prin declaraţiunile contelui Czerain şi ale foştilor miniştri români T. Ionescu şi N. Filipescu o importanţă şi mai mare şi a devenit şi mai actuală. Întrucât vor influenţa e uncaţiunile acestor bărbaţi mer-sul tratativelor de pace — mulţi sunt de părere că ele au stric-t cauza înţelegerii româno-maghiare — ne va arăta viitorul apropiat.

Cred de interes pentru a arăta mentalitatea corifellor opoziţionali în ce priveşte judecata lor asupra legăturii care există între chestia Românilor din Ungaria şi între relaţiunile României cu Austro-Ungaria, să reproduc aici următoarele pasaje din răspunsul contelui Andrássy, dat interviurilor bucureştene:

„Cea mai severă critică a politicii noastre externe e că am căutat zadarnic prietnia României, iar acum după războiu vrem să câştigăm prin concesii interne ceea ce printr'o politică externă energetică ni am fi putut asigura; iar actuala formă de curtoazie va da acelaş eşec ca şi prima încercare. Astăzi românii sunt oameni cu noroc, au făcut un mare pas înainte spre recunoştinţa publică. Consolidarea însă vor să şi-o manifeste prin protecţia asupra conaţionalilor din Ungaria, cum a făcut Ungaria şi Grecia. Aceasta e politica imperialistă românească. De altfel e firesc, dar e greşit a crede că împăcând pe Români din Ungaria, prietnia României ar putea fi câştigată definitiv. Dacă bărbaţii politici români s-au convins, că alianţa cu noi nu e posibilă nici în interesul României, decât în cazul că se vor acorda concesii conaţionalilor lor, atunci această alianţă e pierdută şi fără valoare, deoarece dovedeşte că România nu consideră alianţa cu noi drept o condiţie inexorabilă pentru politica ei externă. Numai atunci vom putea considera alianţa României drept un factor, pe care să ne sprijinim planurile noastre politice şi militare, când însăşi România se va convinge, cum ne am convins şi noi de necesitatea raţională — în politica externă — a alianţei cu noi, şi atunci când îşi va separa curentele politice externe de Români ardeleni şi de atmosfera partide-

lor naţionaliste de aici, cum făcuse şi până acum şi cum am procedat şi noi — cu totul independent de situaţia ungarilor şi cengăilor din România. Menţinerea alianţei cu România va fi imposibilă dacă se va dovedi că are posibilitatea de a influenţa — chiar indirect — asupra Românilor din Ungaria prin politica ei externă. Îndată ce opinia publică va fi conştientă de această posibilitate, va încerca mereu să influenţeze curentele politice externe pornite din Bucureşti.”

Voci de presă.

„Pester Lloyd” de azi, comentând declaraţiunile d-lui Filipescu, constată că, deşi d-l Filipescu spune că nu vrea să se amestece în afacerile interne ale Ungariei, enunţaţiunile sale sunt un argumentum ad hominem, că îndreacă totuşi e vorba de un amestec, dela care ar fi trebuit să se abţină din cauze de tactică şi înţelepciune poli-tică.

»Chestia înţelegerii pacifice a politicei ungare de stat cu naţionalitatea română — zice „P. L.” — n'a fost desigur promovată, când se trezeşte aparenţa unei ameninţări ascunse şi când prin aceasta conştiinţa de sine a opiniei publice maghiare se pune faţă în faţă cu dorinţa ei după o înţelegere pacifică cu conaţtenii noştri români. Cu cât mai sincer se doreşte la Bucureşti această înţelegere, cu atât mai mult ar trebui să se ţină înaintea ochilor, că aceste încercări, de-a influenţa din afară opera de împăcare, nu pot să promoveze aceasta ci cel mult s'o împedecă.

„Bud Hirap” primeşte din Bucureşti o corespondenţă telegrafică, în care corespondentul se năzuieşte a arăta că declaraţiunile d-lui Filipescu au produs în cercurile guvernului o impresie foarte neplăcută şi că guvernul Brătianu va face tot posibilul, ca su-părăniile şi neplăcerile produse de aceste declaraţiuni să fie în mod cinstit şi pe faţă aplanate. Corespondentul motivează atacurile adresate contra Austro-Ungariei prin faptul că d-l Filipescu ar fi aderentul unei alianţe ruso-române etc. etc.

„K-leti Hirtap” publică următorul comunicat:

»Declaraţiunile din faţa „Az Est” ale fostului ministru român Filipescu au produs în cercurile Românilor din Ungaria o senzaţie neplăcută. Părerea lor este, că aceste declaraţiuni au stricat mai mult chestiunile înţelegerii şi ar fi fost mai bine să nu se fi făcut. Sunt fermieri, că a'ari enunţaţiuni în-greunează în măsură mare acţiunea prim ministrului, care doreşte sincer realizarea înţelegerii cu Români. Păşirea d-lui Filipescu se esplică prin faptul, că partidul conservator din România, de câte ori a ajuns în minoritate, a căutat să facă din chestiunea Românilor din Ungaria capital politic. În actuala campanie electorală această chestie are o importanţă cu atât mai mare, cu cât partidul conservator vrea prin aceasta să abată atenţiunea masselor ategătorilor dela marile reforme politice interne, pe cari vrea să le execute guvernul Brătianu pe terenul economic faţă de proprietarii mari.

Acest comunicat este prezentat ca şi când ar fi emanat din cercurile frunţaşilor noştri politici. Aceasta n'o putem admite, dat fiind că bărbaţii noştri politici s'au abţinut întotdeauna dela un amestec în afacerile interne ale României, iar acuza adusă partidului conservator, de-a se folosi în opoziţie de chestiunea românească ca armă de luptă, este deadreptul o calomnie.

În şedinţa de poimâne (Vineri) a camerei deputatul cont-le Ştefan Bethlen va adresa contelui Tisza o interpelaţie în chestia enunţaţiunilor făcute de con-tele Czerain şi d-lui T. Ionescu şi Filipescu cu privire la tratativele de pace cu Români şi la relaţiunile româno-austro ungare.

Camera. Eri s'a desbătut în camera proiectul pentru fixarea contingentului de recruți la armata comună și cea teritorială. La ședință opoziția, n'a luat parte afară de Polonyi. După vorbirea referentului, Polonyi a rostit un discurs mai lung, în care a accentuat, că proiectul prezentat e incorect din punct de vedere al organizației militare. Arată ce povară înseamnă urcarea contingentului militar și spune, că dacă voim să rivalizăm cu Germania și Rusia, ducem țara la peire. De câteva ori Polonyi a atacat partidul muncii, pentru- ce a fost îndrumat la ordine.

După Polonyi au mai vorbit alți deputați, apărând proiectul. Remarcăm vorbirea ministrului de honoari, baron Hazay, care între altele a spus, că după ce toate statele s'au înarmeză, nu putem rămânea nici noi mai îndărăpt. În urmă proiectul a fost votat, atât în general, cât și în special.

Cronica Externă.

Evenimente din Anglia: Retragerarea din politică a lui I. Chamberlain. — Războiul civil din Africa engleză.

Ioseph Chamberlain, unul din fruntașii partidului conservator englez și cel mai neobosit propagator al imperialismului britanic, s'a retras din viața politică. Ziarele străine au publicat zilele trecute scrisoarea pe care Chamberlain a adresat-o alegătorilor săi din Birmingham, cari cu o fidelitate perseverentă — cu toată evoluția sa politică — au continuat dela 1877 până azi să-l trimeată ca reprezentant al lor în Camera comunelor.

Este interesantă viața acestui om politic, autorul sângerosului război contra burilor din Africa de sud, care debutează ca republican radical pentru a deveni conservatorul cel mai dogmatic. La 1871 este șef primar al orașului Birmingham, iar în 1876 fu ales pentru prima oară membru în Camera Comunelor. De atunci până în 1885 apără cu o veritabilă elocință toate reformele democratice și din primul moment se remarcă mai mult chiar decât un talent. Fu privit de toți ca om de stat de geniu superior și fu primit cu mare entuziasm în partidul liberal, devenind repede cel mai intim colaborator al lui Gladstone, șeful acestui partid. În 1886 începe în Anglia marea mișcare pentru autonomia Irlandei, partidul liberal devine partizanul acestei autonomii și Gladstone care era prim ministru, obține dela camera comunelor această mare reformă. Acum Chamberlain care era contra autonomiei Irlandei se desparte de liberali și pentru a-și ușura trecerea în partidul conservator formează un nou grup politic liberal-unionist, numit astfel pentru că urmarea unirea cea mai completă a Irlandei de pământul britanic. — Pentru a propaga ideile unioniste parcurge întreaga țară pretutindeni acamătat și în călătoria ani căpătă o mare popularitate. Tot acum începe propaganda sa imperialistă pentru cucerirea de noi colonii pentru ca steagul britanic să falșie în toate colțurile continentelor.

În 1895 partidul conservator sub conducerea lordului Salisbury căpătând puterea, îl acordă ministerul coloniilor. Din primul moment Chamberlain făcu planul pentru a-și realiza visul său imperialist. Bazat pe forța marină a Angliei, care avea hegemonia mărilor și a oceanelor, Chamberlain credea că va putea în curând anexa întreagă Australia, Africa de sud și în primul rând Transvaalul, țara aurului și a diamantului, nesocotind în numele dreptului celui mai tare, libertatea popoarelor pe care trebuia să le subjuge. De acela din primul moment începu a provoca pe pașnicii locuitori ai Transvaalului cari exasperați trimiseră un ultimatum cabinetului din Londra. Chamberlain care în primul moment se bucură, nu bănuia ce rezistență nebuună va opune poporul bur atacului nedrept al armatelor engleze și cu ce disperare se va apăra întregul popor contra acestui atentat de les naționalitate. O mână de oameni au putut timp de trei ani să ție piept forțelor imense ale imperiului britanic. Și englezii, cari acceptaseră cu un an înainte propunerea de arbitraj general făcută de țarul tuturor rușilor Nicolae II și la congresul dela Haga iscăliseră protocolul pentru întrebuintare de mijloace mai puțin barbare în războaie, au comise cele mai grozave orori pentru a înfrânge pe burli.

Nu s'au oprit de aici un scrupul pentru a întrebuinta chiar gloanțele dum-dum cari sfășie organismul când pătrund în corp — și au bombardat chiar stabilimentele crucii roșii, aparate de toate congresele internaționale. Ordinul lui Chamberlain era ca burii să fie înfrânți și țara lor de aur și diamante să fie cucerită. Burii un popor de 300.000 de oameni au rezistat cu eroism până când au putut trage ultimul glonț de pușcă și până când au fost înecați și zdrobiți de cei 300 de mii de soldați ai Englezei.

Barbarile comise de englezi pentru cucerirea Transvaalului în cel din urmă ani al domniei reginei și împărătesei Victoria, au atras o protestare internațională contra Albionului și contra autorului acestei crime de naționalitate: J. Chamberlain.

Chamberlain n'a putut invoca măcar nici argumentul ipocrit al tuturor colonialiștilor: propagarea culturii și civilizației europenești. Transvaalul era o țară locuită de coloniști olandezi stabiliți acolo din secolul al XVIII și cari statorniciseră o civilizație europeană. Cucerirea Transvaalului a putut dovedi încă odată tendința marilor state ca în numele dreptului celui mai tare, să cucerască teritorii și țări cari să fie surse de îmbogățire și tot deșeurile economice, însă a se opri în fața principiilor de drept și de libertate, în numele cărora adesea ordonă statelor mici.

În Februarie 1901, murind regina Victoria, noul rege Edward al VIII-a impus terminarea războiului început în 1898 și pacea s'a încheiat. Curând au căzut dela putere conservatorii și din acel moment se poate spune lui Chamberlain: Sic transit gloria mundi.

Partidul liberal venit la putere sub imboldul opiniei publice și conștiinței internaționale a fost nevoit să acorde după câva timp o autonomie republicană țărilor cucerite, asigurându-se însă de mari avantaje economice pentru Anglia. Această autonomie a fost o lăbândă a democrației engleze o înrângere pentru imperialismul britanic și în special pentru Chamberlain.

Din 1901 n-a mai revenit la putere și după cum odinioară divizase partidul liberal cu ocazia proiectului de autonomie al Irlandei, prezentat de

Gladstone, în anul din urmă a încercat să divida partidul conservator pe tema protecționismului. Popularitatea de odinioară a dispărut în curând. În 1907 se îmbolnăvi în mod grav, fără să mai poată părăsi casa; totuși în două legislații credincioșii lui alegători din Birmingham în speranța reînviării sale au continuat să l aleagă reprezentant al lor. Alegețile apropiindu-se și speranța reînviării dispărând pentru totdeauna, Chamberlain a renunțat dinainte la mandatul ce l se oferea. Viața publică a lui Chamberlain e sfârșită.

Londra la 25 Ian. 1914.

Sandu G.

Pactul româno-maghiar.

În jurul pactului româno-maghiar azi sunt puține știri. Unele ziare se plâng că guvernul nu comunică nimic cu privire la pact și comitetul partidului național asemenea păstrează cea mai mare tăcere.

Ca un ecou, zierele maghiare mai relează declarațiile lui Filipescu și Andrassy, fără a face combinații deosebite. O excepție formează ziarul «Posti Hirl.» care publică diferite știri puțin verosimile, cărora nu li se poate acorda o credință deosebită. Cu toate aceste remarcăm câteva momente din informațiile lui «P. Hirl.», ca să se văză cum bat câmpii ziaristi maghiari.

Bucureștii.

«P. Hirl.» tânguindu-se, că în urma tăcerii nu se poate ști nimic despre pact, spune, că singurul loc unde să știe mersul tratatelor și starea actuală a lor, este Bucureștii. Că comitetul nostru stă în conexiune cu lumea politică din Bucureștii și aceasta e informată despre toate fazele tratatelor. Și e orientat și contele Czernin.

Credem, că sursa din care scoate «P. Hirl.» această informație, este fantazia. Dar ziarul o dă ca primită din Bucureștii, cu scopul ca pe baza aceasta să poată torce mai departe firul informațiilor. Zice, că tot din Bucureștii li se scrie, că tratatelor de pace le-a stricat mult agitațiile șovinismului, îndeosebi opoziția, care a răspândit știri false asupra concesiilor, fără a le cunoaște.

O altă știre, ce o primește «P. Hirl.» este, că cea mai mare pedecă pentru încheierea pactului o formează garanțiile, ce le cere comitetul național de la guvern. Să se garanteze, că cele stabilite în pact se vor și realiza. Și garanțiile să se dea sau pe cale legislativă s'u prin o diplomă împărătească.

Informații de acesteare «P. Hirl.»

Presiune din afară.

Un cal de bătaie al șovinismului a fost și este afirmațiunea, că Tisza face pactul sub presiune externă, în special la dorința României. Numai când drepturi Românilor din Ardeal, voește România să se alieze cu monarhia. «P. Hirl.» și alte ziare scot o nouă dovadă pentru teza aceasta din declarațiile lui Czernin și Filipescu.

Dar exagerarea este evidentă. Amândoi bărbații politicii au declarat, că România nu caută nici un amestec în afacerile interne ale Ungariei, dar au adăos, că o alianță între cele două state ar fi mai sinceră și mai durabilă, dacă ar înceta opresiunea poporului român din Ardeal și dacă li s'ar asigura drepturi pentru libera dezvoltare națională.

Această e o dorință justă și afară de șovinismul infernal, nimenia nu poate vedea în o astfel de dorință, un atac contra maghiarismului.

Proteste.

Idela de a protesta contra pactului româno-maghiar, susținută cu atâta tărbolul de curentul șovinist, nu află primire prea favorabilă. Au protestat câteva reuniuni «culturale» mai obscure, afară de MKB îmbibată de șovinism. Zilele aceste a protestat «Wesselenyi Kör.» din Sălăgiu și pe 4 Februarie e convocată adunarea de protestare a societății «Széchenyi» în Sătmar.

Reuniunile mai mari, între cari amintim «Reuniunea regnicolară literară și culturală», fiind o adunare în cheata aceasta, în Budapesta, a anunțat, că nu poate să ia poziție față de pact, până ce nu vor fi cunoscute demersurile și intențiile tratatelor.

Ameliorarea situației externe. Telegrama din Berlin prezintă situațiunea externă în lumina mai favorabilă. În cercurile berlineze se crede, că pericolul unui războiu între Turcia și Grecia a dispărut. Insulele Chios și Mitilene vor rămânea sub suveranitatea Sultanului, dar vor primi o largă autonomie, care va satisface și dorințele Greciei.

Raporturile greco-albaneze și opera regelui Carol.

Din Roma se anunță următoarele: Unele ziare din localitate, comentând declarațiile făcute de Regele Constantin al Greciei unul corespondent al ziarului «Vossische Zeitung», relează afirmația că Regele Carol ar fi intervenit pe lângă d-sa, sfătându-l să ia o atitudine prietenească față de Principele de Wied, și pun în relief opera de pace desfășurată de guvernul român în toate direcțiile balcanice și mai cu seamă acțiunea împăciuitoare și înțeleaptă a Suveranului român adăogând că România poate să contribuie foarte mult la regularea a multor chestiuni, cari privesc noul Stat albanez. Aceleași ziare speră că venirea Principei de Wied în Albania va folosi foarte mult cauzel bunelor raporturi între Grecia și Albania. De altfel, odată regulată chestia graniței meridionale a Albaniei și a părăsirei ținuturilor albaneze de către trupele elene, între cele două State vecine va dispărea ori ce prilej de neînțelegere.

Raporturile greco-albaneze și opera regelui Carol.

Sunt articole franceze, pe care numai Franța ni le poate da; sunt articole pe cari Franța le poate da în mai bune condiții de fabricațiune cunoscută fiind perfecțiunea industriei Franceze; sânt chiar articole pe cari Franța ni le poate da mai ieftin. Dar cine le cunoaște, cine stimulează activitatea celor cari ar vroi să le desfacă la noi?

Comerțul și industria franceză sânt apoi rău și insuficient informate asupra pieței și uzanțelor noastre. Concurența este astfel înăstrătată.

Înustria germană și cea austriacă caută să se adapteze împrejurărilor noastre, pe când cea franceză este rutinară și sficioasă. Ea nu vrea să știe de gustul consumatorilor noștri, ci caută să împună gustul său; celelalte industrii modelează fabricatele pentru a se apropia de gustul consumatorului nostru. O temă grea este și aceea a creditului. Fabricanții germani, austriaci, italieni și englezi acordă credite lungi, pe când Franța este intransigentă asupra chestiunii de credit și nu vrea să știe decât de 30 cel mult 90 zile.

Franța ar trebui prin urmare să facă, în materie de credit, ceace fac

Raporturile comerciale franco-române.

Bucureștii 15 Ian. 1914.

Vestea că comerțul exterior al României a trecut în 1910 de un miliard și în 1911 de un miliard și 262 milioane — scrie «Vitorul» — a pus în mișcare sferele diriguitoare din Franța, Anglia și Italia, cari și-au dat seama că participă cu prea puțin la comerțul nostru. Franța cu deosebire pare a fi scuturată apatia sa și în ultimul timp a făcut eforturi însemnate pentru a ridica comerțul său în România.

Se știe că cu ocazia ultimului împrumut pe care l'a încheiat guvernul român în străinătate, guvernul francez și-a dat multă ostensală, ca Franța să acorde României împrumutul de care țara noastră avea nevoie, fără de a pune vre-o condițiune de ordin politic sau de alt ordin. Împrumutul e adevărat, nu s'a încheiat; dar cu ocaziunea discuțiilor lui, s'a putut constata în cercurile conducătoare franceze avântul economic pe care l-a luat țara, soliditatea finanțelor ei, precum și dezvoltarea noastră culturală, care face să avem tot mai multă nevoie de articolele marelui industrii.

Cercurile conducătoare din Franța au putut vedea, că comerțul nostru exterior se face în cea mai mare parte cu Germania, Austro-Ungaria și Anglia și că Franța vine deabia în al patrulea loc și cu o cifră cu mult inferioară celei a Angliei.

În adevăr importul României din Germania s'a ridicat în 1911 la 183.797.449 lei, cel al Austro-Ungariei la 137.040.415 lei, cel al Angliei la 85.594.696 lei, iar cel al Franței deabia la 35.361.902 lei.

Dată fiind predilecția pe care o are consumatorul român pentru articolele industriei franceze, inferioritatea aceasta a trebuit să facă impresie în cercurile conducătoare ale Franței. S'a constatat cu acest prilej, că un număr însemnat de articole industriale franceze, cari sunt căutate pentru originea lor, sunt concurate în România de către industria germană, eviojană sau austriacă, și că Franța ar putea să reacționeze, piata pierdută deocamdată pentru dânsa.

Sunt articole franceze, pe care numai Franța ni le poate da; sunt articole pe cari Franța le poate da în mai bune condiții de fabricațiune cunoscută fiind perfecțiunea industriei Franceze; sânt chiar articole pe cari Franța ni le poate da mai ieftin. Dar cine le cunoaște, cine stimulează activitatea celor cari ar vroi să le desfacă la noi?

Comerțul și industria franceză sânt apoi rău și insuficient informate asupra pieței și uzanțelor noastre. Concurența este astfel înăstrătată.

Înustria germană și cea austriacă caută să se adapteze împrejurărilor noastre, pe când cea franceză este rutinară și sficioasă. Ea nu vrea să știe de gustul consumatorilor noștri, ci caută să împună gustul său; celelalte industrii modelează fabricatele pentru a se apropia de gustul consumatorului nostru. O temă grea este și aceea a creditului. Fabricanții germani, austriaci, italieni și englezi acordă credite lungi, pe când Franța este intransigentă asupra chestiunii de credit și nu vrea să știe decât de 30 cel mult 90 zile.

Franța ar trebui prin urmare să facă, în materie de credit, ceace fac

A. P. Bănuț.

Lăsământul mecenatului Olimpiu Fluture.

— O fundațiune epocală. —

— Fine. —

D. Achitarca creditorilor.

Celelalte obiecte ale mele să fie vândute pe calea licitațiunii publice, cu excluderea jidanilor dela cumpărare. În toată viața mea am fost (în ce privește partea bărbătească a «neamului ales») un antisemit declarat. De când am cettit cartea d-ului Dr. Paulescu, sunt și mai fanatic.

Din suma încasată pe urma licitațiunii, amicul Ciupercă va achita la rezevală (prevenind pe ceilalți creditorii):

1) Magazinul de mobile Zacharias din Brașov.

2) Banca «Patria» din Blaj. Pentru două motive. Întâi, fiindcă polița aceasta mi-au girat-o doi candidați de avocat, cari n'au trecut încă examenul de liberă practică. Al doilea, fiindcă «Unirea» mi poartă sămbetele, de când cu trecerea mea la ortodoxism. Nu-l vorbă, mult n'am profitat nici dela pravoslavnicii din Sibiu. Eu nu trecusem adecâtelea din convingere religioasă, ci pur și simplu pentru o bursă

dela Goszdu. Când colo «reprezentanța» fundațiunii mi a tras clapa, răspunzându mi în rezoluție: «Cererea petentului nu se poate împlini, fiind gr. oriental făcut, iar nu născut».

3) În ce privește restul polițelor mele firog pe Ciupercă să nu se închie-teze cătuși de puțin. În baza conștiințozității ce mă caracteriză, m'am silit să mi-le g rezot cu oameni grei. Fiecare din garanții mei având cel puțin 100.000 de coroane la pungă, băncile sunt asigurate și eu pot muri od hnit.

Dealtfel țin să mulțumesc încă odată băncilor române din patrie — admirabilelor instituțiuni slantropice, menite să ușureze din când în când traiul bonvivanzilor, cari mor fără de veste.

Creditorilor (artiștilor, cărora datoroz o frumoasă parte din succesul meu în jurul damelor) le-am făcut destul alișveris în partea l-ă a juneței mele. De data asta, stând și eu supt forță majoră, îi rog să mă păstreze în dulce amintire. Dumnezeu să le dăruiască clienți mai rezistenți decât mine, cari s'o ducă până la adânci bătrânețe. E singura lor garanție.

E. Festival comemorativ.

În schimbul distincției primite, moștenitorul meu universal Dr. Ciupercă e rugat să aranjeze a 7-a zi după trecerea mea la cele eterne o «convenire socială» împreună cu dans macabru, la care să participe dintre prie-

tenii mei „9 și cu Ciupercă 10“. O oră să se discute numai despre mine; restul vremii conversație ad libitum. Consumația s'o achite Ciupercă din moștenirea de 150 cor. Dacă „techiul“ ar întrece în valoare moștenirea, surplusul să fie acoperit din buzunarele particulare ale consumatorilor.

F. Lăsământul literar-filosofic.

Pentru ca viitorimea să poată descifra sufletul meu complicat, pun la dispoziția biografilor mei următorul material, pe care-l pot utiliza cu succes.

1) Morală.

Și eu, ca toată lumea, n'am fost nici ferit, nici nefericit. Am încercat să fiu mulțumit, nemulțumind cât se poate de puțin pe alții. Cât am putut, am răspândit în jurul meu bucurie. Ce e dreptul, imperfecțiunea mea, a vecinilor și a lumii întregi, m'a îndurerat mult. Simțită, viețea e nespus de tristă! Dacă nu găseam oarecare haz în comedia umană (privind-o prin pizma ridicolului) poate că mă împușcam dela 16 ani. Și era mai bine. Văsigur, d-lor, că există o morală mult superioară eticei «creștine»; este morală lui Socrat, Marc Aurel, Giordano, Spinoza, Goethe, Haeckel, subsemnatul și alții.

2) Caracter.

Nemărginita ambiție mi-am înfrânt-o abia la 30 de ani, după ce m'am convins, că nici o mărire pământescă n'ar putea potoli imenza-mi sete de glorie. Din pricina ei am făcut des-

tul șgomot în jurul nulității mele. Atât în gimnaziu, cât și la facultate, am dus totdeauna rol conducător. Ca student în drept, am reprezentat tinerețea românească la Congresul «Corda Fratres». Am fost întemnițat pentru articole politice, la Seghedin etc.

Dela 30 de ani încoace, m'am retras în cea mai obscură mediocritate, dispunând pe toți grandilocvenții. Oamenii mari nu vorbesc. Nici nu prea scriu. Toate manuscrisurile mi le-am ars.

— Grozav mi-au plăcut femeile! După somnul adânc, lubirea e unica ocupație cu haz pe planeta noastră. În baza preceptului creștinesc iubeste pe deaproapele tău ca pe tine însuși m'am apropiat tot-deauna cu dragoste de femeia deaproapei, iubind-o chiar mai mult decât pe dânsul. Primească deci, atât femeia română cât și cea străină, sincerile mele mulțumiri finale, pentru toate orele plăcute, cari mi-le-au prilejit.

3. Considerațiuni asupra ocupațiilor omenești.

Toți oamenii fură ceva din timp. Unii îl fură întreg. Ferice de cei ce lucrează fără să gândească mult. Acțiune necurmată, fără rezonare — iară secretul trecerii plăcute prin viață.

— Avocatura e un meșteșug urit. Identificarea tout à fait a avocatului cu interesul clientului, e imorală. Îndeletnicirea cu artele e mai simpatcă, dar ea ar trebui rezervată abia câtorva oameni.

Dacă ai cettit pe cei 3 poeți și cei 3 prozatori mari ai flăcăurii veac, cunoști toată literatura universală. Literile ar trebui reglementate prin poliție, jandarmarie și justiție. Individul, care scoate un volum lipsit de talent să fie întemnițat un an. La al doilea, 5, și după al 3-lea volum resucește, să fie strangulat. Nici-o pagubă! Acest scoliu de literatură este plagiatură conștie sau inconștie, papagalism stupid, pleavă fără nici un miez.

— Știința e mare! Ea îl idealizează pe om, ridicându-l la înălțimi nebănuite. (Bineînțeles, vorbesc numai de științele naturale) E nespus de regretabil, că atâția pseudoartiști sunt idolatrizați de lume, bucurându-se de o popularitate imenză, — pe când savanții (luminile și semizele universului) mor aproape necunoscuți, citiți doar de câteva minți admiratoare.

— Politică este meșteșugul diavolesc al guvernării proștilor, decătre șireții, cari pozează ca salvatorii celor dintâi. Detestabilă ocupație! Ea compromite pe om.

Diplomația este școala superioară a acestel rafinate minciuni.

Săracul Plato! Când vor ajunge oare în fruntea statelor învățații, înăturând pe iuristi și scoțând carul lumii din mocirla actualiei politice mondiale? Dealtfel, noi Români, avem la cârmă tot oameni de treabă. Sunt și ei fi de jărani naivi, lipsiți de șiretenie.

Germania și Austro-Ungaria; în ce privește adaptarea articolelor industriale la gustul român, aceasta n'ar prezenta dificultăți, deoarece gustul român nu e departe de cel francez.

Indrumări spre noi orizonturi.

Evident că încotro mergem și tindem azi nu mergem și tindem bine și că am apucat pe o cale greșită. Greșelile sunt înființarea continuă de bănci, sporirea elementului advocătesc și emigrarea continuă în special către America, unde ai noștri numără deja la 100,000 suflete. Nu vorbim de Mărginenime care de sute de ani își avea existența ei din România și prin contactul cu România și pe care nu este bine să i piardă când acasă bogății nestimate stau în părgină sau necunoscute și nime nu se interesează de ele. În agricultură urmăm sistemele primitive, moștenite din moși strămoși și împărțirea și subîmpărțirea continuă a moșioarelor moștenite din părinți până la a ei fărâmițare de nu va fi în stare să hrănească cum se cade pe nici unul din frații și pătași. Comăsarea ei și regularea din nou în forme geometrice regulate pentru reducerea speselor de cultură și înmulțirea și îmbunătățirea ei sub diverse forme și cu mijloace mai mari și pe baza împărțirii muncii și a specializării, cu acestea cine și bate capul? Creșterea vitelor este în deplin declin, parte în urma nedreptelor comasări și segregării, cari au lipsit pe țărânul nostru fost lobag pe multe locuri de pășunea avută și parte și prin indolența noastră.

Pe când ai noștri din Mărginenime de zeci de ani ternau în Cădrilater, pe coasta de argint fără apă și în trefin azi încă la 200 — 300 mil de oi în Crmeș și alții, răcâind prin munții Caucaz acasă în munții noștri, în frumosi noștri Carpați proprietatea comunelor noastre mari și bogate, de la poala munților, sute și mii de jugare de pământ fertil care ar fi în stare să producă delicioasele pășuni de munte, stau cutopte de jeji sau de Șneapăn (Pimus pumilio) ocupă și încercă locul degeaba și nime nu și bate capul cu stăpîrea lor și utilizarea acului teren. De ce? Oare căți dintre intelectuali noștri și conducătorii satelor au vizitat munții noștri și i cunosc din propria experiență și mai vorbim de sporturi pentru tinerime? ! Avem în nume roasele cursuri de apă în căbunele alb de sute de mii de cai putere de întrebunțat la activarea a totfelului de industrii și ocupațiuni, dar câte întreprinderi avem? În codrii noștri seculari, foști mii de ani neumbrați și încă neatînși de secure, s'au înființat mari exploatațiuni în industrii diverse de către străini. Câți dintre ai noștri le cunosc și se interesează mai de aproape de ele? Se credea că numai prin înființarea de bănci și prin eporul capitalului lor și mărrea dividendelor se mărește

avuția și producțiunea națională. Resultatul? Au înființat bănci peste număr și peste trebuință reală, cari să dea bani la oameni fără discernament în anii cei buni, înglodându-i rău în datorii, ea în anii cei răi de crize economice serioase să nu le vină în ajutor, sau chiar ele din lipsa de mijloace proprii, sporind ori agrăvând și mai tare criza prin executarea datornicilor lor.

Cu dezvoltarea diferitelor ramuri economice, câți și bătesu oare capul, și pe cei puțin, cine-i băga în seamă? Și totuși acesta trebuie făcut și pentru a aduce o îndreptare a lucrurilor: întâi formarea personalului tehnic trebucios, și la aceasta apoi să ne servim cât mai bine și de concursul băncilor și de experiențele câștigate de muncitorii noștri duși în America, pentru că au lucrat ei acolo. În America, și experiența câștigată să o pună în aplicare acasă și în satele noastre de munte și de dealuri. Azi nu ne mai deosebim în lobagi al fiscalului, al baronului și grofului cutare ori cutare și clăcași de 3, 2 și 1 zi pe săptămână, taxaliști, grăniceri, boeri etc. ci trebuie să ne distingem poporul pe clase, după ocupațiunea lui principală. Anume trebuie să ne formăm meseriași și specialiști pentru diversele trebucite ale timpului modern. Căci este dureros să vezi că față cu atâtea materii primite unicul lucru de venit al comunei noastre rurale este srendarea cărciumei și apoi și aceea dată în arandă la negustorul jidan, sas ori strein, Dumnezeu știe de unde a venit între noi.

(Va urma). Ion de pe Văcărea.

ȘTIRI.

— 16 Ianuarie 1914.

Principele moștenitor român la cancelarul german. Din Berlin se anunță, că Alțeta Sa Regală Principele Ferdinand al României a făcut luni la amiază o vizită cancelarului imperiului.

Din prilejul aniversării nașterii împăratului Vilhe m al Germaniei, M. Sa regele Carol al României i a adresat alături o calduroasă telegramă de felicitare.

Desvelirea monumentului marelui duce Nicolae. Din Petersburg se anunță: Deputațiunile română, bulgară, sârbă și muntenegreană au depus pe monumentul marelui duce Nicolaevici coroane, cu inscripțiile urmatoare: Coroana română: »Carol I, Regele României, 1877 —1914. Coroana bulgară: »Din partea Bulgariei recunoscătoare, marelui duce Nicolae Nicolaevici. Coroana muntenegreană: Nicolae I, regele Muntenegrului, șeful victoriei armatei ruse, feldmareșalului general mare duce Nicolae Nicolaevici.

Nu i lucru în America. Din nou se anunță din New-York, că deprimarea economică generală din Statele Unite nu dă încă nici un semn de îndreptare, fapt care apasă, mai ales, asupra muncitorilor. Martie întreprinderi dimit mereu muncitorii din lucru, făcând astfel să crească zilnic numărul muncito-

rilor fără lucru. În consecință, autoritățile de imigrare aplică cu strictețe tot mai mare dispozițiile legii de înființare în America, împiedicând tot mai mulți emigranți europeni la debarcare. În timpul din urmă se pun mari piedici și emigranților, cari vor să debarce în Canada.

O importantă descoperire arheologică. Din Roma se anunță, că în urma săpăturilor arheologice începute la Ripoli, pe lângă Ancora, s-a dat de o întreagă necropolă (cimitir) din epoca neolitică, ce prezintă cea mai mare importanță atât din punctul de vedere paleontologic cât și cel antropologic. Așezarea și construcția mormintelor descoperite la Ripoli e fără seamăn în Europa.

Expoziția din San-Francisco. Zilele acestea a sosit în București comisiunea Statelor Unite ale Americii pentru a invita România să participe la expoziția Panama-Pacific, care va avea loc la San-Francisco, în anul viitor. Comisiunea a fost prezentată alături de lui ministrul de externe E. Porumbaru, care a discutat pe larg asupra acestei expozițiuni, cu membrii comisiunii.

Cu prilejul acesta comisarul general dl Walter Andrews a rostit un discurs, în care, între altele, arată că comitetul expozițiunii, guvernul și populația Statelor-Unite ar vedea cu plăcere ridicarea unui pavilion românesc, și își exprimă regretul, că România nu e destul de cunoscută în America, iar participarea ei la expoziție ar fi un bun prilej de a se afirma. La expozițiune au fost invitate să participe toate națiunile pământului și până acum 30 țări au adus la cunoștința secretarului expozițiunii participarea lor. Terminând dl Andrews își exprimă speranța, că România va lua parte la această expozițiune.

D-l Em. Porumbaru a răspuns delegațiunii, că va supune invitația consiliului de miniștri.

† Nicolae Oncu. Din Arad ne sosește trista veste, că Dr. Nicolae Oncu fostul director al băncii »Victoria« și consuculul frunțaș arădan a încetat a-lăsaeri din viață în sanatoriu »Maria Grün« din Kreuzbach l. Graz, unde și căutase de sănătate.

Odi-nească în pace!

Prelegere despre polul sudic. Din Paris se anunță: Căpitanul Evans, care însoțise pe Scott în expediția lui la pol și care dintr-o toți tovarășii lui de explorare numai el singur fusese în stare să învingă ostenețile și chinurile supraomenești, așa că și-a putut face notițe exacte și despre ultimele faze ale expediției, — a fost alături de Sorbona, unde a fost invitat de Soc. geografică, o interesantă prelegere despre expedițiunea lor sud-polară. La această conferință a luat parte și președintele Polare împreună cu dna, apoi principele George al Greciei și principele de Monaco. Conferința, care a fost prezidată de principele Roland Bonaparte, a stăruit un interes deosebit producând o sguitoare impresie în ascultători. După terminarea prelegerii, președintele Franței se apropie de Evans, cu cuvintele: — Căpitane, îți ofer Crucea de ofițer a Ordinului legiunii de onoare și te felicit în numele Franței.

Cu aceste cuvinte Poincare îmbrățișă pe conferențiar și i puse pe plept insigniile înaltei distincțiuni.

Necrolog. În sanatoriu din Cluj a încetat alături din viață în etate de 53 ani, Fira Neamț născ Horto, an, soț/păr. protopop Vasile Neamțiu din Mica. În mormântarea va avea loc mâine Vineri în cimitirul comun din Cluj.

Principe muntenegrean — ziarist Din Fiume se anunță, că zilele trecute s-a prezentat la căpitanul poliției de acolo un bărbat de vreo 47 de ani arătând după exterior a fi un om inteligent și și-a predat biletul de vizită cu următorul text: »Monteno Rajevici, principe regal de Muntenegru (cneaz) agitator republican«. I-a declarat căpitanului de poliție, că încercase în mai multe rânduri să ceară permisiune guvernului Wickenburg pentru înființarea unei reviste »Respublica«, în Fiume. Revista avea să apară în limba croată-sârbă și scopul ei era să pornească o agitație contra dinastiei din Muntenegru. Guvernorul nu i primise și pentru aceea dânsul a venit să ceară această permisiune dela căpitanul poliției. Căpitanul de poliție însă i-a respins rugărea, pe motiv că această chestie nu revine în cercul lui de competență.

Unul ziarist ungar, afirmativul principe i-a declarat, că dânsul ar fi un nepot al regelui Nichita și că înaintea dinastiei Petrovici, familia lui avea puterea supremă în Muntenegru. El trăise mai mulți ani în Paris și la reîntoarcerea sa în Muntenegru a cerut regelui Nichita introducerea mai multor reforme. Regele însă, pe motiv că voește să atenteze contra dinastiei, i-a aruncat în închisoare, de unde a reușit să evadeze și să fugă la Cattaro, iar de aci la Fiume. A mai declarat apoi, că în cazul când nu i s'ar da permisiune

pentru înființarea în Fiume a revistei republicane, dânsul va trece și-și va cerca norocul în Șuşak.

Ars pe masa de operație. Cazul s-a întâmplat la un spital din Trieste. Un copil, care trebuia operat la ochi, a fost narcotizat. Pe când pacientul părea cu totul adormit pe masa de operație, nu se știe din ce cauze a luat foc masca de narcoză, așa că nenorocitul copil, în fața medicului operator, a asistentului și a două îngrijitoare de spital, a suferit arsuri atât de grave, încât după trei ore a înecat din viață. Contra medicilor s-a pornit cercetare.

I-a Reuniune de înmormântare din Major. Iși va ținea a V a adunare generală în ziua de 12 Februarie st. n. a. c. pe lângă următoarea ordine de zi: Raportul despre activitatea Reuniunii; suprăcensurarea rațiocinului de pe anul de gestiune 1913; pertractarea plângerilor date contra comitetului; alegerea unui membru în comitet; schimbarea statutelor și eventuale propuneri.

Din ședința comitetului I-a Reuniune de înmormântare din Major, ținută la 10 Ianuarie 1914 — Pentru comitet Iulian Ciorba, cassar.

A înceta holera în Balcani. Foaia oficială de ieri publică două ordinațiuni ale ministrului președinte, prin cari se scoot din vigoare dispozițiunile, luate în timpul epidemiei de holera, referitoare la importarea diferitelor articlii proveniți din Serbia, Bulgaria, România și Turcia.

Harta militară a Albaniei. Se anunță din Viena, că monarhia austro-ungară s'a lătească o hartă militară a Albaniei. Există de altfel o hartă militară a teritoriului albanez, dar aceasta nu e exactă. Cele două Puteri vor trimite în Albania ofițeri-cartografi, cari vor pregăti harta militară, luând ofițerii austro-ungari nordul Albaniei, iar alitaliei teritoriul din sud.

Cum a murit sculptorul Meunier? Ziarul »Cumoedia« relatează următoarea întâmplare, petrecută între Raoul Pugno — marele pianist dispărut zilele trecute — și Constantin Meunier, cu nosenutul pictor și sculptor belgian.

Pugno cânta deseori la Cercul artistic din Bruxelles. Constantin Meunier ascultându-l, își măturisla dorința de a cunoaște personal pe marele pianist. Pugno se duse să-i vadă și-l găsi pe cale de a sfârși statuia lui Zola. Cei doi maeștri rămăseră multă vreme împreună. Meunier își arătă atunci regretul că nu poate din pricina sănătății — să ia parte la concertul, pe care Pugno îi dădea chiar în seara aceea. Atunci Pugno luă loc la pian și cântă din Chopin.

Meunier i-a strigat:

— Îți mulțumesc pentru acest ceaz fericit.

Pugno îi răspunde:

— Ori de câte ori vei dori, voi veni și voi cânta numai pentru d-ta.

— Pot îndrăzni să te rog să vii mâine? întrebă cu sfiial sculptorul.

Pugno îi făgădui. Dar a doua zi, când Pugno sună acasă la Meunier, fu condus la patul mortuar al noului său prieten! Constantin Meunier murise din pricina unei boli de inimă.

Veși alarmante despre cumpărarea fabricilor rusești de tunuri. În Paris a stăruit mare surprindere o informație a ziarului »Echo de Paris«, care spunea că fabricile de tunuri Putilow din Petersburg au fost cumpărate de firma germană Krupp. Știrea a stăruit o surprindere cu atât mai mare în cercurile franceze, cu cât se știe, că în amintita fabrică rusă se fabrică tunuri după sistemul celor franceze, așa că prin ajungerea acestei fabrici în mâinile firmei Krupp, Rusia ar fi încredințat fabricii germane unele din cele mai însemnate secrete de război și cu aceasta construcțiunea tunurilor franceze.

Marea surprindere însă a fost politică de desmințirea știrii de mai sus, din care numai atâtea e adevărat, că e vorba de o reorganizare a fabricilor Putilow, după modelul întreprinderii Krupp.

Știri mărunte. Din Londra se anunță: Sunt temeri că va izbucni greva generală în minele de cărbuni. Pană acum sunt în grevă, pe lângă încărcătorii de cărbuni și căruțași, încă vreo 80.000 muncitori dela construcții.

La 30 Ianuarie expiră moratoriul ce a fost acordat comercianților din Serbia la lăsbucirea primului război balcanic. Se prevăd — după cum se anunță din Belgrad — o multime de falimente.

Din Odesa se anunță: Corabia »Lazarew«, care aduce pelerini, a sosit alături aici. Pelerini sosii povestesc, că au fost atacați de o bandă de arabi, cari au ucis 60 de pelerini de pe acest vas.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Pentru masa studenților români s'au mai făcut următoarele contribuiri:

Pe lista de colectă nr. 224. (colectant: Lucian Colectă cl VII gimn.) Dr Georgiu Popoviciu (adv. Chișineu) 5 cor. Dr Valeriu Muscan (med Chișineu). 1 cor. Nestor Blaga (preot. Nădab) 1 cor. Ioan S. Hălmășgian (șeful filialei »Victoria« — Borșineu) 2 cor. »Victoria« (filială — Borșineu) 5 cor. Eugen Feier (Borșineu) 2 cor. Dr Pascuțiu (adv. — Borșineu) 1 cor. Ioan Georzi (presb. Borșineu) 5 cor. Viacior Filip (preot-Lipova) 1 cor. Silviu Filip (preot-Kărbosente) 1 cor. Dr. T. Burdan (adv. Borșineu), suma: K. 29.

Pe lista de colectă nr 74 (Colectant: Nicolae Coan din cl VII g.) Alex. Coan 2 cor. George Axente 2 cor. Achim Leuca 1 cor. Ion Nema 0.30 cor. Alex. Neuma 0.40 cor. Nic. Bota (toți din Arș. tac) 0.4 cor. Suma 6.10 cor.

Pe lista de colectă nr 83 (Colectant: Nicolae Coan din cl VI g.) Dr Nicolae Coan a v. Ștef. Ia. Coan. Gheorghe Coan resp. Grid. 1 cor. Suma 6 cor.

Pe lista de colectă nr. 77. (colectant: Dumitru Roșca cl VIII g.) Dumitru Roșca, comerciant Săliște: 5 cor; Corbul înv. 5 cor; Luțina Bârza 5 cor. Paraschiya B Popa 2 cor. D. L. Moșă 1 cor. Ioan Opresan comers. 1 cor; Iie Ma tu comers. 1 cor. Dr Ioan Cupu adv. 3 cor. Dr Nicolae Calefariu m. d. 2 cor. D. N. Roșca comers. 1 cor Iie Popărcan 1 cor. Ioan Făcuciu proprietar 1 cor. Dum. Bărba 0.80 cor. Danil Bârșan 2 cor. Ioan Dădălat 1 cor. Dr Ioan L. pas 2 cor. Suma totală K. 33. 60 f.

Primească maritimii donatori sincerne noastre mulțumite. — Direcț școlilor medii gr. or. rom. din Brașov.

Concurs

Pentru schițe și planuri de zidire pe seama școlii comerciale superioare gr. or. române din Brașov — Brașov se publică concurs cu premii.

Pr gramul de zidire, planul de situațiune și condițiile de concurs, precum și orice fel de informațiune se pot lua dela direcțiunea școlii în Brașov — Brașov. șirul bisericii Nr. 5.

Termenul ultim pentru înalțarea schițelor și planurilor este 18/31 Martie 1914.

Premiul I este 1500 K, premiul II este 900 K, premiul III este 600 K. Brașov — Brașov, 15/28 Ian. 1914.

Direcțiunea școlii comerciale superioare gr. or. române din Brașov Brașov.

Arseniu Vlaicu director.

POȘTA ADMINISTRĂȚIUNELI.

D-lui Alimpuș Bacoțiu Ghiroț. Abonamentul s'a achitat până la 1 Aprilie a. c.

ULTIME ȘTIRI.

Constantinopol, 29 Ian. Aici vor avea loc în curând constituiri între reprezentanții Turciei, Greciei și Italiei în chestia insulelor egeice.

Viena, 29 Ian. Prim-ministrul Tisza a sosit aici pentru a lua parte la dineul ministrului Berchtold în onoarea prim-ministrului Greciei Venizelos, Tisza a fost primit azi în audiență de Maj. Sa.

Petersburg, 29 Ianuarie. Ziarul »Rjetsch« este informat, că principii Ferdinand și Carol ai României vor sosi săptămâna viitoare la Petersburg, unde vor sta o săptămână.

Proprietar: Tip. A. Mureșanu: »Tranșee & Comp Redactor responsabil: Ioan Brătescu

LISTUL LA BURSA DIN VIENA. Din 23 Ianuarie 1914.

Table with 2 columns: Item and Price. Includes entries like Kenta ung. de aur 4%, Renta de aur austriac 4%, etc.

„Cassa de păstrare societate pe acții în Ujsinka” (Șinca nouă).

Convocare

Domnii acționari ai institutului „Cassa de păstrare societate pe acțiuni în Ujsinka” (Șinca nouă) sunt invitați la

II-a adunare generală ordinară

care se va ține în Șinca-nouă Duminică în 15 Februarie st. n. 1914 la 11 oare a. m. în localul institutului.

Ordine de zi:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere pe anul 1913.
2. Statorirea bilanțului pe 1913.
3. Impărțirea profitului curat.
4. Darea absolutoriului direcțiunii și comitetului de supraveghere.
5. Statorirea marcelor de prezență.
6. Eventuale propuneri.

Ujsinka-Șinca-nouă 25 Ianuarie 1914.

Direcțiunea.

„Ujsinkai takarékpénztár részvény társaság” Ujsinkán.

Meghívó.

„Ujsinkai takarékpénztár részvénytársaság” T. részvényesei az Ujsinkán az intézet helyiségében 1914 évi február hó 15 én délelőtt 11 orakor tartandó

II-évi rendes közgyűlésre,

ezenel meghívotnak

Tárgysorozat.

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése 1913 évre.
2. A mérlegnek megállapítása 1913 évre
3. Tiszta nyereség felosztása.
4. Az igazgatóság és felügyelő bizottságának a felmentvény megadása.
5. jelenléti díjak megállapítása.
6. Esetleges indítványok.

Ujsinka 1914 évi január hó 25-én.

Az igazgatóság

ACTIVA—VAGYON. Centul Bilanț per 1913—Mérleg számla 1913 évre PASIVA — TEHER.

Cassa în număr — Pénzkészlet	2454 78	Capital social 300 acții à 100 k.-Részvénytőke 300 drb. 100 k részv.	30000 —
Cambii escomptate—Leszámitolt váltok	176325 —	Fond de rezerva — Tartalék alap	1300 —
Efecte — Értékpapírok	1116 04	Depuneri spre fructific.—Takarékbetétek	30108 98
Spese de fond. Alapítási kőlt.	280 39	Reescont — Visszeszámitolás.	76487 —
După amortizarea—Leírás után	28 04	Interese după ratele acțiilor—Részvény részletek utáni kamatok.	1395 21
Mobilier — Főisszerelés	848 92	Interes trans. anticip. — Előlegzett átmeneti kamatok	923 94
După amortizare—Leírás után	84 89	Credit de conto curent — Folyó számla kölcsön.	21542 —
		„Furnica”	15910 —
		Profit net — Tiszta nyereség	3245 07
	180912 20		180912 20

Contul Perdere și Profit. — Veszteség és nyereség számla.

DEBIT — TARTOZIK.

CREDIT — KÖVETEL.

Interese — Kamatok : pentru dep. spre fructific. — Betéti kamatok	1631 48	Interese — Kamatok : după cambii escomptate — Leszámitolt váltok után.	18880 55
pentru int. de reescompt — Visszeszámitolási kamatok de cont.curent-folyószámla k.	9003 87 1542 —	Interese după efecte — Értékpapír kamatok után	6 49
Spese — Költségek: spese de birou-iroda költségek	532 48		
salare — fizetése	1050 —		
chiria — házbér	140 —		
porto — postabér	49 90		
Contribuție — Adó: dare directă și arunc comun. — egyenes és községi adó	1415 17		
10% dare la int. depun. — 10% betéti kamat adó	163 14		
Amortizare — Leírás: 10% din mob.—10% butorizatbol	84 89		
10% din spese de fondare — 10% alapítási költségektől.	28 04		
Profit net — Tiszta nyereség	3245 07		
	18886 04		18886 04

Șinca-nouă în 31 Decembrie 1913. — Ujsinka 1913 évi december hó 31 én.

David Chișudea președinte-elnök.

Ionu Balcoiu contabil-könyvelő.

Direcțiunea — Az igazgatóság:

Dr. Teodor Popescu
Stan Scurtu

Matelu C. Jiga
George Balcoiu

Cornel Langa
George Fretiu

Subscrisul comitet de supraveghere am revăzut contul prezentat și acela l'am aflat exact și în consonanță cu registrele — Alulirt felügyelő bizottság ezen számlát megvizsgálta és az intézet könyveivel összhang zásba találta.

Filon Flucuz

Ioan Dejenariu

Ilie Musină

Ilie Iltu

Isidor Turcea

Avem onoarea a aduce la cunoștință, că am ajuns în posesiunea

Isvorului Béla

apă minerală
dătătoare de sănătate, care și de aci înainte o vințem sub firma

Frații FLEISCHER. Târgul boilor Nr. 3.

Cu vânzarea am început din 15 Ianuarie după acelaș sistem ca până acuma. 10 sticle trimise acasă costă 10 bani sticle a Comandele date înainte de prânz se execută după prânz în aceeași zi. Comandele se pot face prin telefon (Nr. 318) sau în prăvălia noastră strada Vămei Nr. 23. Atragem atențiunea, că manipularea apei minerale urmează cu mare îngrijire, sub controla severă a d-lui Ludwig Schuster. Trimițerea și fact. punctual de firma Frații Fleischer Reclamațiuni eventuale ne rugăm a se adresa arendașului sau conducătorului depozitului. Rugându-ne a ne sprijini întreprinderea noastră semnăm cu toată stima.

**Frații Fleischer,
Depozit, Brașov.**

**Ludwig Schuster,
arendaș, Zizin.**

Sanatoriul Dr. Depner

Institut particular modern, pentru chirurgie și boale f. mește.

Strada Hirscher Nr. 15. a.

Amănunte dă medicul șef:

Telefon 507.

Dr. Wilhelm Depner.

LUDOVICA SOOS

frizărită de teatru!...
— Primul atelier de frizat pentru dame —
Str. Hirscher 5. vis-à-vis de Redoută.

Impletituri de păr, bucle, asortiment mare de păr. Frizuri pentru bal, spălat de cap cu aparat modern de uscat, masaje de obraz, manicule, îngrijirea părului cu sistem american, vopsire de păr. etc. Tot felul de lucrări de păr se face în execuția cea mai frumoasă.

Se cumpără păr căzut.

Anunțuri

primește Administrațiunea
Gazetei Transilvaniei
cu prețurile cele mai
MODERATE.

Cețiți și
răspândiți
„Gazeta Transilvaniei”.

Georg Barthelmie
Mehanic.

Brașov, Strada Porții 41. Colțul Străzii Sf. Ioan.

Afacere specială cu mașini descris. — ecotimsre dictat
cusut. Aparate Electrice delile Lamp buzunar, t. — montefone.
Placă, Ace, Bande colorate, Hârtie și alte aparate U-G —
și țene etc.

Atelier mehanic fin.

Telefon 380

Școală de scris cu mașina.

COVOARE

**LINOLEUM
PERDELE**

TELLMANN & SPEIL

Târgul Grăului Nr. 8.

Îngrijim și șezarea de Linoleum cu lucrători experți
Lucrările de Linoleum în Hotel Coroana sunt
executate de firma de sus.

Antreprize de pompe funebre

E. TUTSEK.

Brașov, Strada Porții Nr. 3.

vis-à-vis de băcânia Steaua Roșie.

Recomand Onor. public la cazuri de moarte stabilimental
meu cu toate cele necesare pentru înmormântări mai pom-
poase și mai simple cu prețuri ieftine.

Depou de cosciuge de metal ce se pot închide
hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprie a cosciugelor de lemn, de metal
și imitațiuni de metal și de lemn de stejar.

Depou de cununi pentru monumente și plantici cu
cu prețurile cele mai moderate

Reprezentanță de monumente de marmură, cară funebre
propriu cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebrou vântat
pentru copii, precum și cioclii.

Comande întregi se execută prompt și ieftin, iau
asupra-mi și transporturi de morți în străinătate.

La cazuri de moarte a se adresa

Telefon interurb. 405.

E. Tutsek.